

Klimapilegrim 2015

PÅ VEI MOT KLIMARETTFERDIGHET

Historier fra klimavitner. Hentet fra Kirkens Nødhjelps arbeid.

Maria (36) fra Tectitán Huehuetenango, Guatemala

- Her i Tectitán fører klimaendringene blant annet til at det er oftere jordskred. Dette skjer fordi det kan være stekende sol og knusktørt i lange perioder, selv om det egentlig er regntid. Og så kan plutselig alt regnet som før kom i løpet av en uke, komme på en dag. Da blir jorda altfor full og tung av vann, og så gir den etter, i voldsomme jordskred, forteller Maria Lux Cac.

Jordskredene har store konsekvenser.

- Jordskredene kan rive med seg både hus og jorda hvor vi dyrker maten vår. Det har vært store jordskred her hvor folk har mistet alt de eide. Det var bare flaks at det ikke var folk på jordet da skredet gikk. Det var jordskred før også, men ikke så ofte som nå. Klimaendringene gjør at det er blitt mye mer utrygt å bo her, sier hun.

- Dessuten går det utover matproduksjonen vår. Det regner når det ikke skal regne, er tørt når det ikke skal være tørt, og i blant blir det mye kaldere enn plantene tåler. Når det er for kaldt dør plantene, både maisen og bønnene, som vi spiser hver dag. Det var aldri så kaldt her før.

Higino fra Maputo, Mosambik

En som har merket klimaendringene på kroppen, er Higino i Mosambik. Han jobber med klima hos Kirkerådet, og ble personlig rammet av storflommen i Mosambik i 2013:

- I fjor fikk jeg en telefon fra mine foreldre, som var hjemme i landsbyen min. De sa: "Flom! Flommen kommer!" Min bror nektet å reise, så jeg måtte kjøre fra Maputo til min landsby som er ca 200 km unna, for å redde min bror som allerede var i fare. Da jeg kom frem var det ikke mulig å kjøre i townshipen, så vi måtte bruke en båt. Innen vi kom dit var mesteparten av huset under vann. Vi fant broren min på taket av huset, forteller Higino. Han ser en klar sammenheng mellom flommene i Mosambik og klimaendringene.

- Mens flom tidligere rammet Mosambik hvert femte eller åttende år, skjer det nå årlig, forteller han. Jeg tror det har en klar sammenheng med at klimaet endrer seg, sier Higino, som også ser andre endringer.

- Jeg ser store endringer på de siste 20 årene. Nå er somrene ekstremt varme, mens vintrene er ekstremt kalde etter forholdene, forteller Higino.

Mwanaidi (14) fra Dar es Salaam, Tanzania

Mwanaidi bor i Dar es Salaam, den største byen i Tanzania. Hun leder en miljøgruppe på skolen, og de jobber blant annet med å lære folk til å bruke andre, mer klimavennlige energikilder enn vedfyring.

Mwanaidi ser mange bevis på hvordan klimaendringene påvirker landet hennes.

- Klimaendringene er en realitet - de skjer faktisk. Jeg leste i en bok på skolen om hvordan isen på Kilimanjaro smelter, islaget på toppen er mye mindre nå enn i 2001. Sola er sterkere, vi ser mer tørke og flere flommer. Her i Tanzania har flere små øyer forsvunnet fordi havet stiger, forteller Mwanaidi.

Før det store klimatoppmøtet i New York i september, deltok hun og mange av vennene hennes i Peoples` Climate March, en marsj som foregikk samtidig over hele verden. Her holdt Mwanaidi også en tale, hvor hun oppfordret til handling for å stanse klimaendringene.

- Det er mulig å redde jorda vår, men da må vi handle nå. Hvis vi ikke gjør noe for å bekjempe klimaendringene, er vi i trøbbel alle sammen.

Muhammed (25) fra Basti Riaz Abad, Punjab, Pakistan

Muhammed (25) er gift og har 3 barn. En morgen, tidlig i oktober, kom flommen til Basti Riaz Abad, landsbyen til Muhammed. Den kom svært plutselig.

- Vannet kom i stor fart fra kanalen, og jeg måtte ta med familien og løpe i trygghet. Vi løp til nærmeste landevei som ligger litt høyere enn resten av området i landsbyen, og det var sånn vi berget livet, forteller han.

Familien ble boende på denne landeveien uten ly i over en måned, ventende på hjelp. Da flommen kom hadde de ikke tid til å ta med verken husdyrene eller eiendelene sine. Huset ble totalt ødelagt og husdyrene druknet.

- Vi har aldri opplevd flom i landsbyen før, det er noe helt nytt, sier Muhammed.

Flommen hadde store konsekvenser for Muhammeds familie, på flere måter. Før flommen jobbet Muhammed som sikkerhetsvakt og hele familien (kona, barn, søsken og foreldre) var avhengige av inntekten Muhammed fikk. Men når flommen kom ble Muhammed nødt til å være med familien og som en konsekvens av dette mistet han jobben sin. I tillegg har flommen gjort at drikkevannet er forurenset.

- Datteren min på 2 år har blitt syk av å drikke vannet etter flommen. Det er så vidt vi hadde råd til å betale for medisinene som datteren min trenger for å overleve, forteller han alvorlig. Kona til Muhammed holder datteren tett inntil seg.

Dat (16) fra Hue, Vietnam

Dat er 16 år og bor i Hue i Vietnam. Da han var liten, overlot foreldrene ham til et tempel som også fungerer som et barnehjem. Dat har vokst opp ved tempelet.

Området tempelet ligger i er svært utsatt for flom. De senere årene har flommene vært kraftigere, slik at flomvannet fyller hus og truer risavlinger. I de situasjonene hjelper tempelet de flomutsatte familiene. Dat er en av de som bidrar:

- Når det er flom, blir vi guttene ofte med for å bære ting for folk. Vi drar og henter elektroniske apparater hjemme hos dem som bor lavest, og noen trenger hjelp til å få med seg barna, sier Dat. Dat er overbevist om at den økte flomaktiviteten skyldes menneskeskapte klimaendringer. Han har støtte i internasjonale klimareporter. I følge dem er Vietnam et av de aller mest utsatte landene for klimaendringer. Dat har en klar oppfordring til rike land:

- Biler, fabrikker og trehogst er de største grunnene til klimaendringer. USA og Europa må kutte sine utslipp, sier han.

Jhoana fra Tacloban, Filippinene

Jhoana fra Filippinene har merket klimaendringene på kroppen. Da tyfonen Haiyan rammet Tacloban, jobbet hun som sykepleier på sykehuset i sentrum.

Jhoana hadde kveldsvakt kvelden før tyfonen, og sov på sykehuset fordi hun begynte på vakt igjen kl. syv om morgenen. Ved femtiden ble hun vekket av uværet. På det tidspunktet var det kraftig vind og et voldsomt regnvær. Ved syvtiden kom den første bølgen. De vasset med vann til knærne i første etasje på sykehuset, og begynte å evakuere pasienter opp til andre etasje. Etter ett kvarter var hele første etasje fylt med vann. Og så gikk strømmen. Sykehusets strømaggregater, medisinsk utstyr og maskiner ble ødelagt av sjøvannet. Sykehuset ble stengt som følge av tyfonen og vil ikke åpne igjen før om lang tid.

Jhoana forteller at stormen og tiden etter har vært en prøvelse. Men livet må gå videre. - Jeg er lykkelig for at jeg fortsatt lever, smiler hun.

Jhoana sin historie viser hvordan klimaendringene rammer. I årets kampanje oppfordrer vi Norges regjering til å stoppe klimakrisen ved å bidra med mer penger og mindre utslipp. Les mer og bli med på kampanjen på våre klimasider.

Hilde fra Odda, Norge

29. oktober 2014 opplevde Vestlandet den verste flommen siden 1892. Tusen boliger ble skadet, bygder ble isolerte, hele hus ble tatt av vannet og flere hundre ble evakuerte. Meteorologer og forskere diskuterer om 200-årsflommen skyldtes klimaendringer. På Sandvin ved Odda brukte mange flere måneder på å få ryddet opp i kaoset vannmassene hadde skapt.

- Vi visste jo at det var meldt ekstremvær, men vi trodde ikke det skulle bli så voldsomt. Etter hvert så vi elva komme, og prøvde å flytte unna det vi kunne. Helt til vannet nådde oss på lårene, da kunne vi ikke gjøre mer. Senere på kvelden kom vannet inn i hovedhuset. Det likte jeg dårligere, og vi flyttet vaskemaskin, fryser og annet opp en etasje, forteller Hilde.

Som mange andre på Sandvin driver Hilde Sandvin gård. Både hovedhuset, eldhuset og fjøset sto i veien for vannet. 80 centimeter fikk Hilde inn i driftsbygningen sin. Heldigvis stod dyrene i andre etasje, men i første etasje ble det en del skader på maskiner og løsøre. Vannet stod på alle kanter av gården, og innbyggerne ble isolerte fra omverdenen.

- Vi bor egentlig på en halvøy, men da bodde vi rett og slett på en øy. Veiene var stengt, og folk var redde for at noe skulle skje, og at utrykningskjøretøy ikke ville komme seg over broen, sier Hilde.

Er noen redde for å fortsette å bo der?

- Vi ser jo at tidene endrer seg, det blir oftere flom, mer vann blir stående på jordene og jordsmonnet blir dårligere. Men, jeg har bodd her i over 35 år, og vi har aldri fått vann inn i husene på denne måten før. Foreldrene mine har heller ikke opplevd det. Enkelte på Sandvin sier at vi ikke kan bo her om dette skjer flere ganger, men jeg håper og tror det var et engangstilfelle. Det kom veldig mye nedbør det døgnet, og siden det var frost i fjellet ble ikke vannet trukket ned i bakken, all nedbør kom ut i elvene, det forverret situasjonen ytterligere, forteller Hilde.